

Mortificar [Llull], pres del ll. *mortificare* 'fer tornar mort': «remembrà la metgia per la qual hom *mortifica* tota temptació», *Blanq.* (NCl. I, 259.17); *mortificació* [Llull], *mortificador*, *mortificament*, *mortificança*, *mortificant* [Llull], *mortificatiu*; *mortificós*. *Mortifer* [Belv.]. Per al cpt. veg. II, 917b42-60. D'aquí deriv. +*corimoriós* 'esparverat, anguniós' «hac molt cert que era malalt; e tot *corimoriós*, demanà què podia ésser», *Decam.* IX, § 3, 519.24f. (trad. *tutto sgmentato*).

¹ Relacionar aquest amb el fr. *moraine* 'rocam avançat d'una gelera' és almenys seriós: mot propagat des de Suïssa [1779, *RFgn.* XXVII, 765] que es creu pre-romà, cf. Pokorny (*VRom.* x, 266); més insegur JHubschmid, *Alpenwörter rom. u. vorrom.* *Ursprungs*, 1951. — ² És infundada la cita que en dona *AlcM*: el text de Muntaner és «En aquell punt se'n cuidaren entrar los catalans per lo castell, mas emperò aquells qui eren dins e veeren la *mortaldat* de llur gent e la gran destrucció, pensaren de tancar les portes e aparedar a pedra e a calç» (assalt del castell de Càller, a. 1326, § 287), *Casac.* VIII, 52.16 = *Bof.*, 551.33. La cita del *DAG.* (Mall., a. 1350) és d'un text mal copiat, on s'ha de llegir la forma dialectal catalana *mortaudat*. Amb *-ld- > -ll-*; *mortallat* *StVicentF*, *Serm.* II, 48. *Mortaldad* és també la forma de l'arag. ant. [1210-1350, *DECH* IV, 150a26-30] i del cast. de Mèxic. — ³ D'on segurament *morn*, *morna*, diccionari Marc i *morna* 'befa' eiv. (< 'burla sorda, sorneguera'), si bé és de témer que hi hagi interpretació arbitrària del nom de la vènda de *Morna* a St. Carles de Peralta (*E. T. C.* I, 258) nom mossàrab o àrab d'etimologia desconeguda, cf. *Borneta* en terme de Binissalem, que era *Morneta*, S. xv, *DAG.* Que hi hagi relació directa amb ³⁵ l'oc. ant. *morn* (fr. *morne*) 'trist' 'pensatiu' és ben dubtós (cf. *BORNI*), que no sé si mai fou català, per més que l'usin trobadors nostres: *RVidal* de Besalú (*So fo e'l temps*, vv. 487, 708, 1129), *Cerverí* (48/53.52), *G. de Torroella* (*Faula*, v. 842). — ⁴ *NCl.*, i igual en l'ed. 1910. Mot no inspirat per l'original italià, que porta «con voce sommassa» (II, § 3, ed. 1961, p. 118): es tracta d'una dona que crida de nit el seu amador secret. — ⁵ *Tort.* «*somórdo*: somort», *BDC* III, 110; val. «*somordo*: (dolor) sordo», *Lamarca*, 1842; *Escrig*, 1851: «*somórt* o *somordo*, *-da*: sordo, silencioso y sin ruido; pausado, amortiguado, apagado»; el *MGadea* hi afegí «*somordir-se*, V. *ensomordir-se*» oblidant-se de definir-los. *Murc.* *somordo*, *GaSoriano*, alt-arag. id «sordo y lejano (trueno, dolor)», *Cejador* (*Tes. L. Ca.* VIII, 586). «--- un ambient de dolça peresa --- com si la claror d'este sol --- se'ns pujara al cap, convertida en una espèssie d'absenta enlluernadora, *somorda*, sense visions --- d'una quietud imponent», *Chavari* ³⁵ (val. central), *Pèl i Ploma*, febr. 1902, p. 277. A l'Alt Emp. hi ha, a Pau, un xaragall d'aigües escasses, dit *el Rec Somórt* (1958). *Maestr.* *somorda* 'color bascosa xafogor', a *Tort.* id. i *somorra*, contaminat per *modorra*; andal. *somarro* [= *somordo*], *AlcVenc.* ⁶⁰

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *morent*, *els morints*, *moria* (cf. infra), *moribund*, *moribon*, *moribond*, *moridor*, *morigar-se*, *moriment*, *morio*, *mort* adj., *mortitxol*, *mortó*, *mortor*, *mort f.*, *mortada*, *mortador*, *mortal*, *mortalitat*, *mortaldat*, *mortandad*, *immortal*, *immortalitat*, *immortalitzar*, *immortalisme*, *mortalla*, *mortualles*, *mortallar*, *emmortallar*, *amortallar*, *amortallador*, *amortallament*, *desamortallar*, *morteí*, *morteina*, *mortina*, *mortuina*, *carn de moria* (cf. supra), *muritrer*, *mortarium*, *mortuòrum*, *mortòrum*, *mortuori*, *mortuòria*, *amortar*, *amortament*, *amortar-se*, *amortitzar*, *amortització*, *amortitzable*, *desamortitzar*, *desamortització*, *desamortitzador*, *desamortitzable*, *esmortir*, *esmortir-se*, *esmortiment*, *esmorteir*, *esmortuir*, *esmortuir-se*, *esmortuïdor*, *esmortuïment*, *esmorteïment*, *somort*, *sorni*, *somorn*, *somordo*, *somorda*, *mor-i-viu*, *mai-moris*, *mort-seca*, *mortesques*, *mortifuig*, *mortificar*, *mortificació*, *mortificador*, *mortificament*, *mortificança*, *mortificant*, *mortificatiu*, *mortificós*, *mortifer*; en les notes: *morn*, *Morna*, *Morneta*, *somordir-se*, *ensomordir-se*, *Samord*, *somorda*, *somorra*, *corimori*, *corimoriós*.

Morisca, *morisca*, *moriscada*, *moriscassa*, *moriscat*, *morisco*, *morisma*, *morisques*, *morisqueta*, *morissa*, *V. moro* *Morissec*, *moritxet*, *V. muricec*

Morlà, del nom de la ciutat bearnesa de *Morlaas*, on s'encunyaven (*DECH*, s. v. *MORLACO*). D'aquí probablement també dit d'un so suau, com el dring d'aquella moneda. *Morm*, *V. vorm* i *morb* *Morma*, *mormar*, *V. morb* *Mormerals*, *mormó*, *V. vorm* *Mormol*, *mormolar*, *mormolejar*, *mormoll*, *mormorar*, *mormorejar*, *mormur*, *mormurar*, *V. murmurar* *Morna*, *V. somort* (*MORIR*) *Mornell*, *V. morena*

MORO, del ll. *MAURUS* 'habitant de Mauritània'. □ *1.ª doc.*: *origens*.

Surt a cada pas en la *Cròn.* de Jaume I i en totes les Grans *Cròn.*: «En R. de Muntcada --- los anà ferir --- e quan foren tant prop los chrestians del *moros* con serien 4 astes de lança --- los *moros* fugiren»; «Vencnos un almugàver, e --- —Veus los *moros* —dix ell— qui vénen», «--- no-us membra la carta que vós nos havets feyta? —E dixem Nós —Si membra bé --- que si vós goanyàvets alguna re de *moros* que-s fos vostre», «cuydàvem fer bona cavalcada --- car anc no vim *moros* de guerra, e plaer-nos-hia molt que-ls víssem», *Jaume I* §§ 60, 426, 13725, *Ag.*, pp. 98, 434, 184, 42); «lo --- infant En Pere --- anà-se-n vés *Xàtiva*, e sí-s trobà ab los *moros*, qui eren grans gents, a la canal d'Alcoi, e desconfi-los e los menà tots a mort», *Muntaner* (fets de c. 1260, § 10, *Casac.* I, 3218). També en un ms. del S. XIV que conté la redacció catalana dels *Gesta Comitum* (ms. D) i la *Cròn.* de Desclot, en els mots d'enllaç entre les dues obres escrites pel copista (*Cròn. Cat.*, fund. *Rabell* II, p. LXVIII i lām. VII).

I en tots els clàssics medievals: «No permatets que los *moros* hagen ne porten nengunes armes ofensives per res que sia en lo món --- que tot hom se pot pensar que si los altres *moros* se moven, que aquests de